

VINJETE STRAHOLJUBCA

Vabljeni na popotovanje po domišljiji

Literarno-vizualna zbirka grotesk neulovljivega žanra izpod »peresa« Eve Mahkovic in »čopiča« Eve Mlinar je rezultat večletnega sodelovanja med mladima umetnicama. Na nedavno minulem knjižnem sejmu so njune Vinjene straholjubca prejele veliko nagrado knjiga leta.

Sprašuje: **NIKA VISTOROPSKI**

Foto: **TOMI LOMBAR**

Kako je potekalo vajino sodelovanje? Sta neulovljivost druga druge z lahko to ujeli in ji dali končno podobo ali je šlo za trk dveh »domišljjskih« svetov, ki je terjal obilo brušenja?

Mahkovic: Sodelovanje je od prvih nekaj tekstov, s katerimi sem začela, potekalo vzporedno in zlahka. Eva je vinjete, ki so sproti nastajale, uporabila za več svojih projektov, jaz sem jih nepretrgano pisala. Pisala sem štiri ali pet let in vmes posamezne elemente, ki so me navdihnili, zajela iz Evine vizualne interpretacije in jih še sama uporabila. Ko je postalo jasno, da bo zdaj iz vsega tega materiala nastala knjiga, sva iz množice okrog 300 vinjet obe skoraj soglasno izbrali večino teh, ki zdaj sestavljajo zbirko.

Mlinar: Najino sodelovanje se je začelo po tem, ko sem leta 2011 na Evinem facebooku prebrala prve vinjete. Zdele so se mi nekaj edinstvenega in zaradi njihove duhovitosti, grotesknosti ter številnih zanimivih referenc sem v njih videla idealno izhodišče za svoje ilustracije. Kmalu sem jih uporabila kot literarno predlogo ilustrirane zloženke v okviru seminarja na akademiji (ALUO). Od takrat jih je Eva napisala še precej več, jaz pa sem jih vzporedno ilustrirala in izkoristila vsako večjo priložnost, da sem iz njih napravila

Eva Mahkovic in Eva Mlinar

Foto: Tomi Lombar

kaj novega. Nikoli nisem imela občutka, da bi trčila dva različna svetova, bolj se mi je zdelo, da gradiva skupni imaginarni svet, v katerem teksti in ilustracije ustvarjajo nerazdružljivo celoto.

Res je, da je vajin imaginarni svet dobil na kraju čisto pravi zemljevid, ki je z lahko to kos fantazijskim svetovom velikih, a to najbrž ne pomeni, da bi bila teža knjige drugačna, če bi bila prva zgodba zadnja, zadnja pa prva?

Mahkovic: Glede na to, da so vinjete nastajale leta, se mi zdi njihova kronologija zelo pomembna. Ko sem jih pisala, sem jih ves čas označevala s števkami in tudi pri knjigi želela, da je ta kronološki

aspekt nekje zabeležen – vsaj v kazalu. Vinjete so se v času slogovno spreminjale in razvijale in številke beležijo njihovo dramaturgijo, označujejo realno časovno dimenzijo. Tako da vrstni red, kar se mene tiče, ne bi mogel biti drugačen.

Mlinar: Z vidika mojega dela je bilo kronološko sosledje precej nepomembno; tudi ko sem se lotevala ilustracij, jih nisem delala po vrsti, ampak precej naključno. Rdeča nit, ki ilustracije (in tudi tekste) poveže med seboj, je mappa mundi (tradicija srednjeveških zemljevidov znanega in tudi neznanega sveta). Zemljevidi so bili pogosto eno osnovnih orodij za graditev fantazijskih svetov in prav zato sem ga ustvarila tudi pri vinje-

☞ **EVA MAHKOVIC:** Luksuz je, da lahko pisanje, ki je za avtorja predvsem ventil in terapija in ki absolutno v ničemer ne misli na bralca, dobi najprej sogovornika v avtorju vizualne podobe, potem pa še javni prostor.

☞ EVA MLINAR: Nikoli nisem imela občutka, da bi trčila dva različna sveta, bolj se mi je zdelo, da gradiva skupni imaginarni svet, v katerem teksti in ilustracije ustvarjajo nerazdružljivo celoto.

tah. Teksti omenjajo številne kraje, tako resnične kot izmišljene, in so zato za mappo mundi še posebej dobro izhodišče. Zemljevidi imaginarnih svetov lahko bralcu odprejo nove sfere, polne različnih možnosti in nepričakovanih povezav; lahko so neke vrste osebna potovanja naše domišljije.

Kdo je Emilija Llewellyn?

Mahkovic: Emilija Llewellyn je eden od tistih likov, ki že od začetka samo odslikava mene. Priimek sem najbrž nekje prebrala in kot večina imen, lastnih, krajevnih, nima zveze z etimologijo ali morebitnimi prvotnimi pomeni. Pri ustvarjanju likov in geografije vinjet se mi je zdelo pomembno, da imena čim bolj ločim od realnega (čeprav sploh pri krajih na primer pogosto uporabljам imena resničnih prostorov – Alice Springs, Oberammergau, Boulonjski gozd) oziroma da se na realno navezuje zelo od daleč. Raje imam proste asociacije kot jasno sledljivo metaforiko. Človeški jezik se

mi zdi zelo omejen, človeški občutki in čustva pa tako nelogična, nasprotujoča si, težko ubesedljiva, da jih je z običajnim jezikom nemogoče izraziti točno. To čutim kot ekstremno frustrirajoče in v pisanju ves čas iščem jezik, s katerim

bi lahko govorila čim bolj točno. Če po več letih preberem vinjeto in prepoznam občutek, iz katerega je nastala, se mi zdi to uspeh.

Mlinar: Ob besedi Llewellyn sem pomislila na valižanskega kralja iz 13. stoletja. Mislim, da je prav asociativnost ena velikih odlik Evinih besedil. Tudi če ne poznaš pomena posameznih referenc, v vsakem človeku vzbudijo drugačne asociacije in občutke. Ja, vsak »umetnik« mora imeti bogat notranji svet, večšina pa ga je uresničiti in v gledalcu oziroma bralcu doseči čustven odziv.

Vajin risoroman omogoča odmik od realnosti sveta v lucidnost in včasih tudi konfuznost misli, ki nikomur od nas niso tuje. Kako se počutita ob nagradi?

Mahkovic: Predvsem sem zelo vesela, da nama je z Evo uspelo narediti knjigo takšno, kakršno sva želeli, za kar gre velika zahvala založbi VigeVageKnjige, ki nama je to omogočila. Vinjete so produkcijsko zahtevna knjiga, ki je žanrsko nedoločljiva, kar med drugim pomeni, da je nedoločljiva tudi ciljna publika. Marsikomu se zdijo besedila nerazumljiva, hermetična, mogoče tudi čisti blef. Vse to so razlogi, zakaj založba nekoliko tvega. Jaz vedno rečem le, da sem vinjete pisala iz nuje in kot sem najbolje znala. Luksuz je, da lahko pisanje, ki je za avtorja predvsem ventil in terapija in ki absolutno v ničemer ne misli na bralca, dobi najprej sogovornika v avtorju vizualne podobe, potem pa še javni prostor.

Mlinar: Vesela sem nagrade, saj mi pomeni tako potrditev kot spodbudo, poleg tega je poskrbela za to, da je knjiga prišla v roke precej več ljudi, kot bi sicer. Z Evo sva imeli veliko srečo, da naju je k sodelovanju povabila založba VigeVageKnjige, kjer dajejo velik poudarek dialogu med podobo in besedo. Imeli sva popolno svobodo, tako da je knjiga točno takšna, kakršno sva si zamislili. Ko sva jo ustvarjali, sva to počeli iz nuje, brez misli na to, kaj bi bilo všeč širši publiki. Zdaj pa je lepo videti, da se je močno dotaknila tudi drugih.

